

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Metropolia Ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta osallistua yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta ja lausomme sen johdosta seuraavaa.

Metropolia Ammattikorkeakoulu pitää opintosetelikokeilun tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina. On tärkeää kehittää keinoja, joilla nopeutetaan siirtymää toiselta asteelta korkeakoulutukseen, vähennetään nuorten kokemaa kuormitusta nivelvaiheessa, tuetaan tarkoituksenmukaisia koulutusvalintoja sekä mahdollistetaan maksuton korkeakouluopintojen kokeilu kaikille.

Metropolia kuitenkin katsoo, että ehdotetun mallin vaikuttavuuteen liittyy epävarmuuksia, joita on hankala etukäteen tietää.

On epäselvää, nopeuttaako opintoseteli tosiasiallisesti siirtymää korkeakoulutukseen tai vähentääkö se koulutusvalintojen epäonnistumista.

Nykyisessä muodossaan malli voi johtaa opintojen pirstaloitumiseen eri aloille ja korkeakouluihin, jolloin opintojen kertyminen ei tue sujuvaa etenemistä tutkintoon eikä kiinnittymistä korkeakoulu yhteisöön. Metropolian opintosetelitarjonta on suurelta osin verkossa toteutettuja opintojaksoja.

Näemme kuitenkin, että opintoseteli mahdollistaa kokeilun, joka tukee valintoja

Opintosetelikokeilussa ei ole otettu huomioon, että opintosetelillä ei voi maksaa osaa opinnoista, jolloin esimerkiksi Metropoliaassa opintoseteliä ei voi käyttää 60 opintopisteen laajuisiin väyläopintoihin, joiden tarkoitus on toimia väylänä tutkinto-opintoihin. Näin ollen seteli ei hyödytä nuorta, joka haluaisi suoraan tutkintoon johtavaan opiskeluun. Lisäksi on tunnettua, että AMK-sektorilla väyläopinnot ovat tunnetusti laajempia kuin YO-sektorilla, jolloin seteli hyödyttää eri tasoisesti näitä sektoreita.

Ammattikorkeakoulut tarjoavat kuitenkin jo nyt avoimen korkeakoulun kautta mahdollisuuksia tutustua aloihin ja edetä tutkintoon, ja näiden kehittäminen sekä erityisesti ohjauksen vahvistaminen voisi olla kustannustehokkaampi ja vaikuttavampi keino. Vaihtoehtoja voisivat olla esim:

panostaminen opiskelunvalmiuksien kehittämiseen toisella asteella, erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa, sillä koulutustason noston kannalta he ovat potentiaalinen kohderyhmä

korkeakoulujen tarjonnan kehittämiseen yhteisinä sisältöinä hankkeiden kautta edellyttäen sisältöjen maksuttomuutta. Tällaisia alakohtaisia sisältöhankkeita on jo toteutettu joillain aloilla.

Metropolia huomauttaa, että ammattikorkeakoulut tarjoavat jo nykyisinkin laajasti maksuttomia mahdollisuuksia tutustua korkeakouluopintoihin avoimen ammattikorkeakoulun kautta esimerkiksi kurkistuskurssien muodossa. Tältä osin jää epäselväksi, mikä lisäarvo opintosetelillä saavutetaan, ja voiko malli jopa ohjata korkeakouluja muuttamaan nykyistä maksutonta tarjontaa maksulliseksi. Erityisesti tilanteessa, jossa opintoseteli päätetään vakinaistaan kokeilujakson jälkeen.

Metropolia katsoo myös, että opintosetelikokeilu ei ratkaise keskeistä siirtymävaiheen ongelmaa, joka liittyy ensikertalaisuusstatukseen. Nykytilanteessa osa nuorista jättää ottamatta vastaan tarjotun korkeakoulupaikan säilyttääkseen ensikertalaisuutensa, eikä opintoseteli tuo tähän haasteeseen ratkaisua. Opintoseteli kuitenkin mahdollistaa opiskelemisen aloittamisen avoimessa korkeakoulussa.

Metropolia korostaa, että koulutustason noston näkökulmasta keskeistä on ohjata opiskelijoita riittävän laajoihin ja tavoitteellisiin opintokokonaisuuksiin. Yksittäiset, hajanaiset suoritukset eivät useinkaan edistä osaamisen kehittymistä tai työllistymistä parhaalla mahdollisella tavalla. Sama periaate korostuu myös työelämässä jo olevien ja työttömien osaamisen kehittämisessä: mahdollisuus suorittaa avoimessa ammattikorkeakoulussa riittävän laajoja kokonaisuuksia tukee tehokkaasti työllistymistä ja osaamisen päivittämistä muuttuvassa työelämässä.

Kokeilun toteutuksessa tulee huomioida myös korkeakouluille syntyvät kustannukset, kuten järjestelmien kehittäminen, ohjausresurssien lisääminen sekä viestinnän ja palveluiden rakentaminen. Vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää tarkastella kokonaisuutta suhteessa näihin kustannuksiin sekä saavutettuihin hyötyihin huolella heti ensimmäisten kokemusten jälkeen ja säännöllisesti koko opintosetelikokeilun ajan. Arviointi tulee tehdä osallistaen korkeakouluja.

Metropolia esittää, että opintosetelikokeilun rinnalla tai vaihtoehtona tulisi vahvistaa toisen asteen väyliä, lisätä ohjausresursseja sekä kehittää yhtenäisiä, selkeitä opintopolkuja korkeakoulutukseen. Näin voidaan paremmin varmistaa opiskelijoiden tarkoituksenmukainen ohjautuminen, opintojen sujuva eteneminen ja koulutuksen vaikuttavuus.

Airaksinen-Wikberg Miimu
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Leiviskä Kimmo
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy - Oppimisen kehittäminen ja palvelut -
yksikkö, Oppimistoiminta